

Hyvä elämä Oikaraisessa

Ville Simontaival
Tietotekniikka
Lapin amk

Henna Marttila
Teollinen muotoilu
Lapin yliopisto

Riina Poikajärvi
Vanhustyö
Lapin amk

Milla Aho-Mantila
Sosiologia
Lapin yliopisto

Maria Silvennoinen
Graafinen suunn.
Lapin yliopisto

Kuva: Pekka Aho/Lapin Kansa

Tiimin tehtävä oli tunnistaa hyvän elämän edellytyksiä yhdessä kylän asukkaiden kanssa ja päättää, millaista palvelua lähdetään suunnittelemaan sekä muotoilla palvelukonsepti.

A stylized map of the Oikarainen area is overlaid on a background image of a snowy forest. The map shows a winding road or path. A yellow location pin is placed on the path, and a dashed blue circle is drawn around it. The word 'OIKARAINEN' is written in yellow capital letters above the pin. The word 'Rovaniemi' is written in dark blue capital letters to the left of the map.

Rovaniemi

OIKARAINEN

- 20 km Rovaniemeltä
- Aukkaita vajaa 500
- Demografiset huiput 10-vuotiaat, 50-vuotiaat
- Työpaikat Rovaniemellä
- Lähimmät palvelut 17 km päässä
- Tapahtumia, mm. Marjetantori
- Kyläyhdistys sekä kylälehti "Sano se"

OIKARAINEN

MITÄ ON HYVÄ ELÄMÄ OIKARAISSA?

JUURET SYVÄLLÄ OIKARAISSA. Kylällä on pitkä historia ja vanhimmat sukujuuret ulottuvat jopa 1500-luvulle asti.

LUONTO. Oikaraisessa hyvinvointia lisäävät oleellisesti kaunis luonto sekä kylän identiteettiä leimaava Kemijoki.

TAPAHTUMAT keräävät ihmisiä yhteen sekä omalta kylältä että ympäröivistä pitäjistä. Kanssakäyminen muiden kanssa lisää viihtyvyyttä ja ylläpitää sosiaalisia suhteita. Myös monipuolinen seuratoiminta tuo kylälle harrastusmahdollisuuksia.

KYLÄN VAHVA POTENTIAALI. Aasukkaat tunnistavat, että kylässä on paljon osaamista sekä mahdollisuuksia lisätä kylän merkitystä esimerkiksi matkailukohteena. Yhteistä toimintaa voisi olla enemmän ja jopa yritystoiminnan muodossa.

ONGELMAT

Palvelujen saavutettavuus

Terveystenhuolto

Pitkät välimatkat
myös kylän sisällä

Ei julkista liikennettä

Ei uusia tontteja

HAASTEET

Maantieteellinen
hajanaisuus

Tiedonkulku

Asumisen esteettömyyden
turvaaminen

Koulun lakkautusuhka

Nuorisolle ei toimintaa

TOIVEET

Yritystoiminta

Liikunta- ja ulkoilu-
mahdollisuuksien
parantaminen

Yhteinen
viestintäkanava

Kulkuyhteyksien parantaminen

Nähtävyydet esille

PERIMMÄINEN ONGELMA

Muutama vuosi sitten rakennettu silta yhdistää kylän osia jo fyysisesti, mutta henkinen yhteys hakee vielä muotoaan. Aktiivisten toimijoiden joukko on jäänyt pieneksi, ja luottamusta kyläläisten välillä tulisi vahvistaa yhteistoiminnan lisäämiseksi.

MEÄN RATKASU

Helppokäyttöinen sovellus tabletille, älypuhelimelle ja tietokoneelle, jolla on vaivatonta pyytää ja tarjota apua arjen tilanteisiin. Vaikka sovellus ratkaisee käytännön pulmia, yhdistää se kyläläisiä uudella tavalla ja lisää näin yhteistyötä.

Hyvää elämää yhteisöllisyydestä

LÄHEISYYS vahvistaa hyvää terveyttä ja luo hyvää elämää, ja se on osa yhteisöllisyyttä. Kyläläisten hyvinvointiin vaikuttavat sosiaaliset suhteet.

TURVALLISUUS JA LUOTTAMUS. Turvallisuus asuinympäristössä tuo elämän jatkuvuutta Oikaraisessa. Yhteisöllisyys luo turvallisuuden tunnetta ja vahvistaa luottamusta kyläläisten välillä.

ARJEN ASKAREIDEN JAKAMINEN vapaaehtoistyön keinoin lisää arjen aktiivisuutta, tukee selviytymistä arjessa ja läheisyyttä kyläläisten välillä.

KYLÄIDENTITEETTI kiinnittää yksilön naapurustoon ja asuinyhteisöön ja lisää motivaatiota toimia yhteisön hyväksi.

Lähteet:

- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 1/2012 "Yhteisöllisyydellä hyvinvointia ja palveluja maaseudulle" toim. Mari Kattila, Arja Kilpeläinen, Pirja Peltomäki
- Putnam, R.D. (2000). Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon & Schuster.
- Nylund, Marianne, Varieties of Mutual Support and Voluntary Action, A study of Finnish Self-Help Groups and Volunteers, Hakapaino Oy, Helsinki, 2000.
- Saaristo, Kimmo & Jokinen, Kimmo: Sosiologia. 2010, Sanoma Pro Oy.

I

FOCUS GROUPS: Mitä on hyvä elämä Oikaraisessa?
Mitä haasteita Oikaraisessa elämisessä on?

KYLÄN PERUSTIETOJEN KERÄÄMINEN ja focus groups -vastausten teemoittelu:
kokonaisuuksiksi hahmottui yritystoiminta, luonto ja ikääntyneiden palvelut

PROJEKTIN ESITTELY KYLÄYHDISTYKSELLE TEEMOJEN AVULLA: luonto ja matkailun
lisääminen nousivat kiinnostavimmiksi konkreettisten esimerkkien avulla. Vapaaehtoisten
yhteystietojen kerääminen käyttäjätutkimusta varten.

II

KONSEPTIEN IDEOINTI: Ideointia kaikista aiheista. Iteraatio neljään konseptiin, jotka päätettiin
viedä työpajaan kyläläisten ideoitaviksi. Ensimmäinen ajatus sovelluksesta ja sen
palvelupolusta, josta tehtiin ensimmäinen proto testattavaksi.

KONSEPTITYÖPAJA: Naapuriapu, luontopolut, perinnekahvila, palvelusovelluksen
ensimmäisen prototypoinnin videointi. Sovellusidea ja proto keräsi positiivista
palautetta ja kyläläiset valitsivat sen kiinnostavimmaksi ja hyödyllisimmäksi konseptiksi.

III

KONSEPTIEN REFLEKTIO: Kaikista konsepteista nousi esiin viestinnän tarve.
Prototypointivideoiden analysointi ja käytettävyyssparannusten määrittely. Tutkimusten
kartoittaminen kyläläisiltä saadun aineiston tueksi. Luotainpyynnöt valituille kyläläisille.

VI

LASKIAISTAPAHTUMA: Kehitetyn proton testaus eri käyttäjäryhmillä, nuorten haastattelut
kiinnostuksenkohteista.

NUORTEN NÄKÖKULMIEN HUOMIOINTI: Nuorten motivaatio yhteiseen toimintaan oli
oletettua vähäisempää, teini-ikäisiä motivoi pääasiassa raha. Saatiin lisää kannustavia
näkökulmia ikäihmisiltä. Tarve tunteisiin vetoavaan puoleen nousi esiin.

V

TUNNEULOTTUVUUS: Pelillisyyden testaus leikkimielisellä kisailulla toimintapisteillä. Pisteiden
kerääminen aktivoi toimintaa ja sai myönteisen vastaanoton. Aktiivisen käyttäjän palkitseminen
eri käyttäjätasolla saattaisi aktivoida osaa käyttäjästä.

24 h -vaihe: Konseptin hiominen, ongelman kiteyttäminen ja esityksen valmistaminen.
Sovelluksen rooli kyläyhteisön henkisten voimavarojen kehittäjänä kirkastui.

KIMPPAKYYTIJÄRJESTELMÄ

palvelujen hankinta
keskitetysti

MYYMAASI.FI ->
PALVELU TONTTIENTYÖN MYYMISEEN

VANHOJEN KIINTEISTÖJEN
KUNNOSTAMINEN ASUNNOIKSI

PERINNEKAHVILA

ILTAPÄIVÄKERHO

kylän osaamisen
tuotteistaminen portaaliin

**SYNERGIA ESIIN
APPLIKAATIOILLA**

kelkkareitit

FRISBEEGOLF

**IDE
työpa**

OSUUSKUNTA

"YRITYSMUMMO"

KOKO KYLÄN
SALAPOLIISIMYSTEERI

RIAP

EN V

MA

JONT

TEEI

ATIETO

NTOIL

HIS

MU

kkari

JAVA

ELUT

kyltit

UVA

T

T

Mihin päädyttiin ja miksi?

Muista konsepteista nousseet viestintätarpeet

Luontopolut:

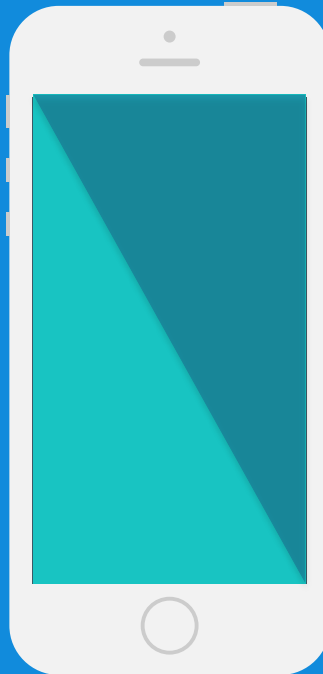
Hyödyntäminen vajavaista,
koska reittejä ei löydetä eikä
niistä edes tiedetä

Perinnekahvila:

Kyläläisiä vaikea saada koolle,
sillä tietoa on vaikea saada
levitettyä

Naapuriapu:

Auttajia löytyy ja työntarjoajia
löytyy, mutta eri osapuolet
eivät kohtaa

RAITTI Kyläsovellus

Sovellus, jolla on vaivatonta sopia
muiden kyläläisten kanssa

- kimppakyydistä
- avun tarpeesta ja sen
antamisesta
- tapahtumista

Sovellus sisältää myös kartta- ja
reittipalvelun, joka kertoo mm.

- käyttäjien sijainnit
- kimppakyydin ajoreitin
- ulkoilureittien sijainnit

Käyttäjäprofiilit

Lapsi 10 v.

Käyttää sovellusta yhdessä aikuisen kanssa

Pelillisyyttä kiinnostaa, hauskuus

Voi auttaa ulkoiluttamalla koiria ja hakemalla postia

Kasvatuksellinen näkökulma: toimintaa yhteisön eteen

Nuori 16 v.

Käyttää sovellusta älypuhelimella

Haluaa tienata omaa käyttörahaa

Kaverit ja intressit kaupungissa, ei kiinnostusta yhteistoimintaan

Itse tarvitsee kyytejä kaupunkiin kouluun ja harrastuksiin

Muut korvausmallit: kyydin saaminen kaupunkiin, lahjakortit, leffaliput tms.

Työssäkäyvä 42 v.

Käyttää sovellusta älypuhelimella, tabletilla tai tietokoneella

Omien resurssien varassa

Motivaationa auttamiseen vastavuoroisuus ja hyvä mieli

Vastuuntunto yhteisön kehittämisestä (etenkin perheellisellä)

Eläkeläinen 76 v.

Omistaa puhelimen, ei älylaitteita

Tabletin käyttöösi liittymä miellyttävien vaihtoehtojen

Tarvitsee apua kyydeissä, lumitöissä ym. raskaammassa arkiaskareissa

Tarpeellisuuden tunne

Hyvä mieli auttamisesta

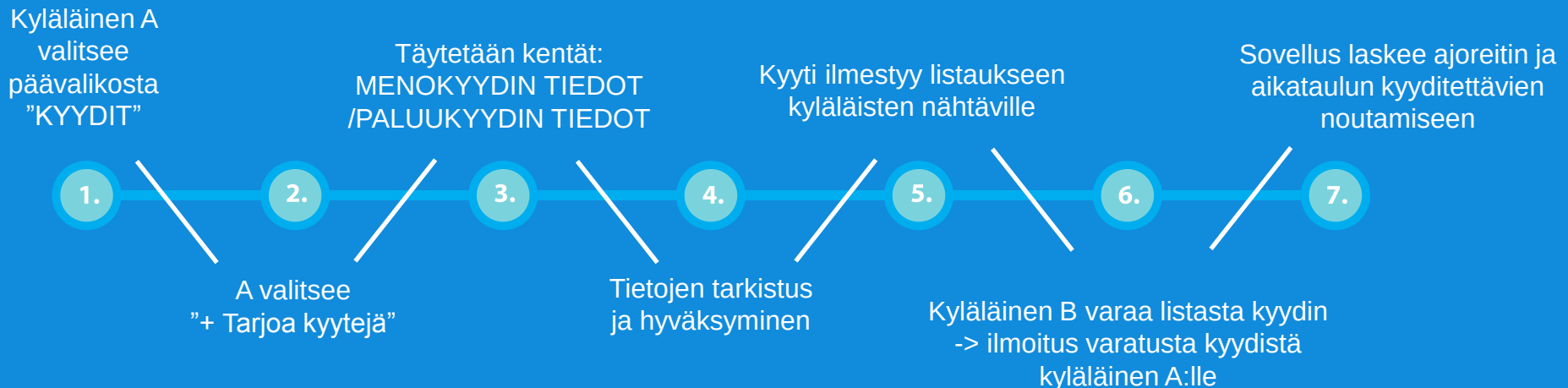
Sosiaaliset suhteet

Palvelupolku, esimerkit

I NAAPURIAPU

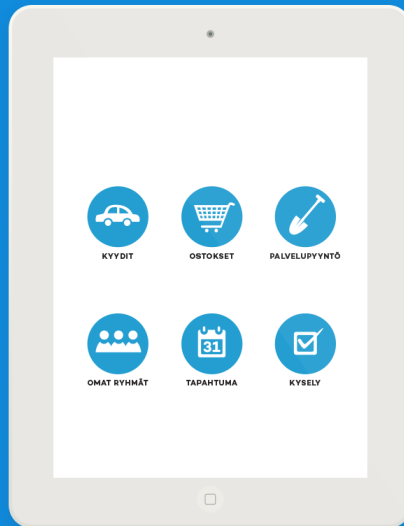
II KIMPPAKYYDIN JÄRJESTÄMINEN

Sovellus PROTO I

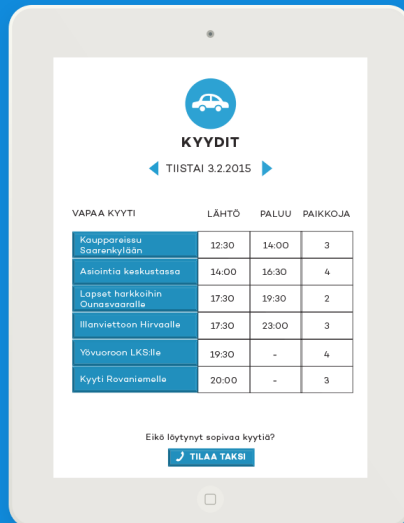
HYVÄÄ

- selkeät symbolit
- helppokäyttöisyys yllätti positiivisesti
- sovellus koettiin tarpeelliseksi

KEHITETTÄVÄÄ

- kokemattomalla ei motivaatiota kokeilla
- "Mistä pitää painaa?" -> painike ei hahmottunut
- meno- ja paluukyyti voitava varata erikseen
- kallis laite epäilytti

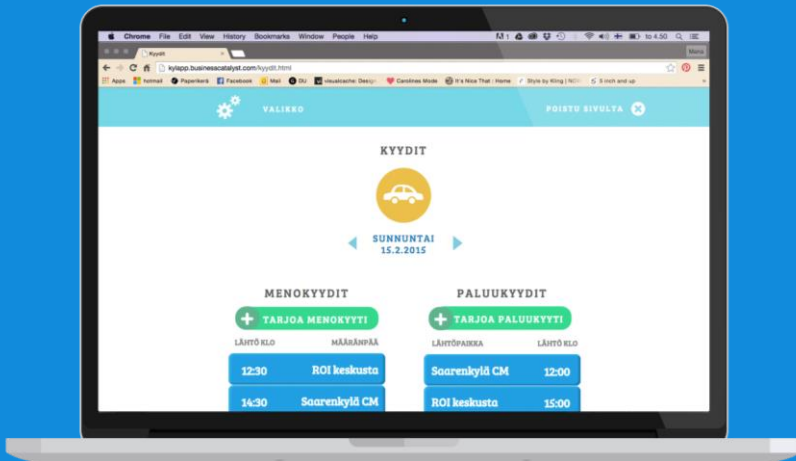
PROTO I toiminnot

- kyydit
- ostokset
- palvelupyyntö
- omat ryhmät
- tapahtumat
- kyselyt

Proto toimi kuvina tabletilla, ja sitä käyttäen piti tilata kyyti kaupunkiin määriteltyyn kellonaikaan.

Sovellus PROTO II

<http://kylapp.businesscatalyst.com/>

HYVÄÄ

- selkeys, helppokäyttöisyys
- ominaisuudet jotka mahdollistavat yhteisen toiminnan -> yhteisöllisyys
- positiivinen vastaanotto kaikilta ikäryhmiltä
- helppokäyttöisyydellä voitettiin puolelle myös ennakkoluuloiset testaajat

KEHITETTÄVÄÄ

- käyttäjäpolku vaatii yksinkertaistamista
- yhdellä silmäyksellä pitäisi nähdä mahdollisimman paljon ilman tarvetta vieritykselle
- tietokone haasteellisempi kuin tabletti

PROTO II toiminnot

- kyydit
- naapuriapu
- tapahtumat
- kartat

Toimintoja karsittiin, jotta selkeys säilyisi.

Proto II toimi rajattuna toimivana sivustona internetissä, jossa oli toimivat linkit ja muutama perusnäkökulma. Testaus suoritettiin kannettavalla tietokoneella sekä verrokkina tabletilla. Tabletti koettiin helpommaksi käyttää.

Toteutettavuus

TEKNINEN TOTEUTUS

Kehitys 2 kk, 10 000 €

Palvelinkustannukset 100 - 500 €/v

Ylläpito: tekninen tuki + kylältä moderaattori ja tukihenkilöt

KÄYTTÖÖNOTTO

Tärkeintä hyvin suunniteltu ja säännöllinen koulutus ja käytön tuki etenkin ikäihmisten lähtökohdat huomioiden. Palvelumuotoilun jatkuvan kehittämisen periaate: toimintojen lisääminen tarpeen mukaan.

SAAVUTETTAVUUS

Julkisen sektorin rooli on tarjota toiminta-alustoja, jotka ovat perustana asukkaiden omaehtoiselle toiminnalle. Mahdollisuus tuettuun laitteeseen esim. eläkeläisille ja työttömille. Sähköisten palveluiden lisääntyessä kuntien on lisättävä niiden käytön tukemista joka tapauksessa.

KORVAUSMALLIT

Mikäli palvelun käytössä raha vaihtaa omistajaa, tulee huomioida verotus sekä kyläyhdistyksen/osuuskunnan rooli palveluntarjoajana. Vaihtoehtoisia korvausmalleja olisivat esim. lahjakortit, aikapankit, vastavuoroisuus tmv.

JATKOKEHITYS

TOISTETTAVUUS MUISSA YHTEISÖISSÄ

Kun tekninen alusta on kertaalleen luotu, on palvelu helposti toistettavissa muilla paikkakunnilla ja yhteisöissä. Toiminnot voidaan räätälöidä ja valita tapaus- ja tarvekohtaisesti. Jo kehitysvaiheessa mukaan voitaisiin ottaa muitakin suomalaisia kyliä.

ELINKEINOELÄMÄ

Miten paikalliset liikennöintiyrittäjät voidaan ottaa huomioon sovelluksessa? Miten olemassa olevat Oikaraisen yrittäjät, esimerkiksi puuseppä, voisivat saada asiakassuhteita sovelluksen kautta?

OSUUSKUNTATOIMINTA

Palvelun pilotointi naapuriavun periaatteella voi paljastaa todellisia palveluntarpeita ja liiketoiminnallisia mahdollisuuksia. Sovellus myös tarjoaa valmiit toimintatavat myöhemmälle mahdolliselle liiketoiminnalle.

LISÄÄ PALVELUJA

Sovellukseen voidaan tarpeen mukaan lisätä toimintoja kuten pelillinen aktiivisuuspisteiden kerääminen, keskusteluryhmät, tilavarausjärjestelmä, historiaopastuksia karttaan ym.

**PALVELUKONSEPTI ON KENEN TAHANSA
JATKOKEHITETTÄVISSÄ JA HYÖDYNNETTÄVISSÄ.**

PARASTA OIKARAISEN PALVELUKONSEPTISSA

Raitti on henkinen silta, joka yhdistää hajallaan asuvia oikaraislaisia.

Yhteishengen vahvistuessa luottamus kyläläisten välillä lisääntyy ja motivaatio yhteisiä hankkeita kohtaan kasvaa. Projektit saadaan vietyä suunnittelupöydältä konkreettiseen toteutukseen asti.

Kyläläisten mielestä parasta on eri-ikäisten kanssakäymisen lisääminen sekä se, että palvelu valaa uskoa Oikaraisen kylän elinvoimaisuuteen myös tulevaisuudessa.